

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในภาวะโลกปัจจุบันเป็นยุคแห่งโลกาภิวัตน์ กระแสการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นผลมาจากอิทธิพลของความก้าวหน้าทางวิทยาการในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านการสื่อสาร โทรคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีเครือข่ายโยงใยไปทั่วภูมิภาคของโลก เป็นยุคโลกไร้พรมแดน ทำให้สังคมเป็นสังคมแห่งข้อมูลข่าวสาร ด้วยข้อมูลข่าวสารที่กระจายไปอย่างไม่มีขีดจำกัดนี้เอง ส่งผลให้เกิดวิกฤตการณ์หลายรูปแบบขึ้นในสังคมทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของชีวิตและสังคม จากสถานการณ์ดังกล่าวส่งผลให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงและสามารถที่จะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมของประเทศอย่างแท้จริง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาของชาติโดยได้ระบุนโยบายด้านการจัดการศึกษาในมาตรา 80 (3) ว่า “พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบ ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 1 มาตรา 6 (2545: 5, 7) ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” ส่วนทิศทางการจัดการศึกษาแนวใหม่โดยมีจุดเน้นที่การปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดการเรียนการสอน และการบริหารจัดการที่สำคัญคือมาตรา 23 บัญญัติว่า “การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการของแต่ละระดับการศึกษา” มาตรา 27 ระบุว่า “ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็น

พลเมืองที่ดีของชาติ การดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่จัดทำสารของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ของวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับ
 สภาพปัญหาของชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของ
 ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ”

เพื่อสนองนโยบายแห่งรัฐในด้านการจัดการศึกษา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
 ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นที่ต้องมุ่งพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัย
 สอดแทรกการพัฒนาคนด้วยกระบวนการที่เสริมสร้างวัฒนธรรมการถือคุณ พัฒนาทักษะให้คนมี
 การเรียนรู้ตลอดชีวิต ต่อยอดสู่การสร้างนวัตกรรมที่เกิดจากการฝึกฝนเป็นความคิดสร้างสรรค์
 ปลุกฝังการพร้อมรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น และจิตใจที่มีคุณธรรม ซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย พัฒนา
 คนด้วยการเรียนรู้ในศาสตร์วิทยาการให้สามารถประกอบอาชีพได้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับ
 แนวโน้มการจ้างงานและเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สร้างจิตสำนึกให้คนไทย
 มีความรับผิดชอบต่อสังคม เคารพกฎหมาย หลักสิทธิมนุษยชน สร้างค่านิยมการผลิตและการ
 บริโภคที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม เรียนรู้การรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากภูมิอากาศและภัย
 พิบัติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2554) ซึ่งแนวทางดังกล่าว
 สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่ยุคศตวรรษที่ 21
 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทยให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มี
 ทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกอย่าง
 สันติ

โดยสรุปแล้วจะเห็นได้ว่า การจัดการศึกษาของไทยนั้น มีเป้าหมายเพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุก
 คน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทางด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึก
 ในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมี
 พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่ดีต่อการศึกษาคือ
 การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุก
 คนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กรมวิชาการ 2550)

แต่ในสภาพความเป็นจริงของสังคมไทยปัจจุบัน เด็กและเยาวชนมีความห่างไกลจากเรื่อง
 คุณธรรมจริยธรรม ส่งผลให้เยาวชนขาดความละเอียดต่อการกระทำผิดทางศีลธรรมจรรยา มี
 พฤติกรรมที่เบี่ยงเบน และนิยมความรุนแรง จนกลายเป็นปัญหาใหญ่และยากแก่การแก้ไข เช่น
 ปัญหาการข่มขืน ปัญหายาเสพติด ปัญหาการทะเลาะเบาะแว้ง ไม่มีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ ชอบเอา
 รัศเอาเปรียบผู้อื่น เห็นประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม ขาดทักษะทางด้านสังคม เป็นต้น ซึ่งการ
 ขาดคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะศึกษาอันพึงประสงค์ของบุคคลเหล่านี้ มีสาเหตุส่วนใหญ่มา

จากสิ่งแวดล้อมหรือบริบทที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้สัมผัสมาตั้งแต่แรกเกิดเรื่อยมา เช่น สังคมที่เน้นความเจริญทางด้านวัตถุและเทคโนโลยีมากกว่าความเจริญทางด้านจิตใจ สังคมแห่งการแข่งขัน ครอบครัวความอบอุ่น ครอบครัวที่เลี้ยงลูกตามใจ รวมทั้งการที่เด็กและผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งมากขึ้น จากสภาพปัญหาเหล่านี้ทำให้เด็กขาดความเข้มแข็งทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งสอดคล้องกับสมพงษ์ จิตระดับ และสุอังคะ วาทิน (2547) ที่ได้ระบุคุณลักษณะของเด็กไทยในอนาคต (Scenario) ไว้ 12 ประการ คือระดับสติปัญญาที่แนวโน้มต่ำลง สภาพร่างกายอ่อนแอขาดภูมิคุ้มกันโรค มีความก้าวร้าวรุนแรง เรียนรู้ทางเพศเร็วกว่าวัย การแสวงหาความสุขจากเพื่อนใหม่ทางอินเทอร์เน็ต วัตถุนิยมเป็นตัวตั้งในการสร้างคุณค่าเชิงปริมาณ การให้ความสำคัญกับตนเองมากกว่าส่วนรวม เด็กขาดรากเหง้าทางศีลธรรม ศาสนา วัฒนธรรม เกิดภาวะความเครียด การแข่งขัน แยกตนเอง การมองความสำเร็จในรูปแบบสำเร็จรูป การเล่นพนันบอล และเด็กทำงานหนักไม่เป็น ซึ่งจากคุณลักษณะของเด็กที่กล่าวมาข้างต้น โรงเรียนจึงเป็นหน่วยงานสำคัญในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเด็ก เนื่องจากเด็กใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ที่โรงเรียน และผู้ที่มีบทบาทสำคัญในโรงเรียนก็คือครูนั่นเอง

บทบาทของครูในการจัดคุณลักษณะศึกษาจึงควรเป็นผู้อำนวยความสะดวก ค่อยจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ กระตุ้นนักเรียนด้วยคำถามที่ชวนคิด เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้แสดงความคิดเห็น ได้ลงมือปฏิบัติ ซึ่งช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ ทำความเข้าใจในสิ่งที่เรียน และกำหนดการกระทำที่แสดงถึงคุณลักษณะของตนเองได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้บทบาทที่สำคัญของครูคือชี้ให้เห็นประโยชน์ของการมีคุณธรรมที่ดี มีจริยธรรมในด้านต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองอย่างมีเป้าหมาย ประภาศรี สีหอำไพ (2540) ได้เสนอประโยชน์ของการมีจริยธรรมไว้ว่า คนที่มีจริยธรรมจะเป็นผู้ที่มีความก้าวหน้าในชีวิตครอบครัวและการทำงาน ผ่านพ้นอุปสรรคต่าง ๆ ได้ดี มีความเข้มแข็ง มีเหตุผล รู้ถูกผิด มีสติและเกิดปัญญา เป็นที่น่ายกย่อง และเกิดความสงบสุขทั้งต่อตนเองและต่อสังคม ได้มีผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา นักการศึกษา นักคิด ครูอาจารย์ ผู้บริหาร ผู้เรียน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะศึกษาที่ต้องการเห็นในตัวเยาวชนไทยว่า ต้องเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข ซึ่งคุณลักษณะของคนดี คือ คนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรมจริยธรรม มีคุณลักษณะศึกษาที่พึงประสงค์ทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น มีวินัย มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล มีเหตุผล รู้หน้าที่ ซื่อสัตย์ พากเพียร ขยัน ประหยัด มีจิตเป็นประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็นและสิทธิของผู้อื่น มีความเสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข (กรมวิชาการ 2545)

ปัจจุบันจะเห็นได้ว่าสภาพสังคมมีการพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง จากความเป็นสังคมชนบทได้เปลี่ยนแปลงเป็นสังคมเมือง สังคมที่ต้องมีการแข่งขันกันสูงเพื่อความอยู่รอดของแต่ละคน ทำให้

พฤติกรรมของสมาชิกในสังคมจากที่เคยมีความรัก ความสามัคคี มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี กลายเป็นสังคมที่มีแต่ความเห็นแก่ตัว ชอบเอาเปรียบผู้อื่น ไม่มีความเมตตากรุณาซึ่งกันและกัน เน้นประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุษบา หล่อเงิน (2537: 87) ที่กล่าวว่าพฤติกรรมจริยธรรมทางด้านทักษะทางสังคมของนักเรียนมีแนวโน้มลดลงไปเรื่อย ๆ โดยเฉพาะในเรื่อง ความเสียสละ ความเมตตากรุณา และความมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่นตามลำดับ

ปัญหาเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความเสื่อมโทรมของสังคม ปัจจุบันภาวะเช่นนี้ได้ค่อย ๆ ก่อตัวและเพิ่มความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งเมื่อยิ่งนานประจวบกับภาวะเศรษฐกิจฟองสบู่แตกด้วยแล้ว ปัญหาต่าง ๆ ก็จะยิ่งทวีความรุนแรงจนถึงขั้นวิกฤติ

คุณลักษณะด้านทักษะทางสังคมเป็นคุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญของบุคคล ซึ่งควรได้รับการฝึกฝน ปลูกฝังตั้งแต่เด็ก ๆ เพื่อให้ทุกคนเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ฉะนั้นการฝึกทักษะทางด้านสังคมจึงเป็นเรื่องสำคัญในการที่จะเตรียมเด็กให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างสงบสุข ซึ่งทักษะทางสังคมนี้เป็นสิ่งที่ฝึกได้ พัฒนาได้ การใช้เกมและจัดกิจกรรมจำลองสถานการณ์ให้เด็กได้ฝึกคุณลักษณะด้านทักษะทางสังคม จะช่วยทำให้เด็กมีความเพลิดเพลิน สนุกสนาน ได้สังเกต มีโอกาสทำการทดลอง สร้างสรรค์คิดแก้ปัญหาและค้นพบด้วยตัวเอง การจัดกิจกรรมจึงเป็นแนวทางที่ดีที่จะพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ สิ่งแวดล้อม ฝึกทักษะทางสังคม สร้างความสัมพันธ์อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้นการจัดกิจกรรมจึงเป็นหัวใจสำคัญในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก (กรมวิชาการ 2544)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สามารถเพิ่มประสบการณ์ชีวิตให้กับผู้เรียนแล้วสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง คือการมีสื่อการเรียนการสอนที่ดีและมีประสิทธิภาพที่ตรงตามเนื้อหาในการสอน จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อที่มีลักษณะเป็นสื่อประสมหรือที่รู้จักกันในชื่อ Multimedia มีบทบาทในการจัดการศึกษาและผู้สอนสามารถนำมาใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สื่อประสมสามารถตอบสนองรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนที่แตกต่างกัน และสามารถจำลองสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้ได้ ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์จากการเรียนรู้ด้วยสื่อการสอนแบบสื่อประสมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ รวมทั้งสามารถที่จะศึกษาเพิ่มเติมหรือฝึกซ้ำได้ จึงกล่าวได้ว่าสื่อประสมมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะการสอนที่เน้นเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

จากสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น อาจสรุปได้ว่ามีสาเหตุมาจากการพัฒนาที่ขาดความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ เป็นผลทำให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดปัญหาต่อสังคม

ผู้วิจัยได้ศึกษาแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอัล-กุรอานและภาษากาลามุลลอฮฺ จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในขณะที่ครูสอน จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และจากการพูดคุยกับผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนอัล-กุรอานและภาษากาลามุลลอฮฺ โดยเฉพาะนักเรียนในกลุ่มเป้าหมายบางคน พบว่ามีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาด้านทักษะทางสังคม การแสดงพฤติกรรมของนักเรียนในด้านทักษะทางสังคมในเรื่องความเสียสละ ความเมตตากรุณา และความมีมนุษยสัมพันธ์อยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจ นักเรียนละเลยและบกพร่องในการปฏิบัติกิจกรรม เช่น มีความเห็นแก่ตัว ขอบแซงคิว ในการรับประทานอาหารกลางวัน ชอบรังแกสัตว์ รังแกเพื่อน ไม่ชอบแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อน ชอบชกต่อย และทะเลาะกับเพื่อนเป็นต้น พฤติกรรมที่กล่าวมาข้างต้นล้วนแต่เป็นพฤติกรรมด้านทักษะทางด้านสังคมทั้งสิ้น

ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้นักเรียนซึ่งต้องใช้เวลา ค่อยเป็นค่อยไป และมองเห็นได้ยากว่าการปลูกฝังนั้นได้ผลเพียงใด หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2546 มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนา ผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งหลักสูตรนี้ได้พัฒนาและปรับปรุงมาจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เพื่อที่จะสร้าง เด็กไทยให้เป็นเด็กดี เก่ง และมีความสุข ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างนวัตกรรมคุณลักษณะศึกษา ด้านทักษะทางสังคมในสาระการเรียนรู้ศาสนาประวัติ ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นกิจกรรมในลักษณะสถานการณ์จำลองเพื่อวัดระดับคุณลักษณะด้านทักษะทางสังคมในเรื่อง ความเสียสละ ความเมตตากรุณา และความมีมนุษยสัมพันธ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้านทักษะทางสังคมนับว่ามี ความสำคัญต่อการพัฒนาการทางสังคมของนักเรียนเป็นอย่างมาก และส่งผลต่อนักเรียนในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านจิตใจ สังคม การเรียน การปรับตัว และสุขภาพจิตของเด็กทั้งในชีวิตปัจจุบัน และอนาคต ดังนั้นควรมีการแก้ไขและพัฒนาทักษะทางสังคม พัฒนาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางด้านสังคมใน 3 ด้านดังกล่าว

การออกแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เป็นวิธีการเรียนแนวใหม่ที่ถือตำราการสอนแบบเดิม ๆ ห้องเรียนกลับด้านเป็นการเรียนแบบ "กลับหัวกลับหาง" หรือ "พลิกกลับ" โดยเปลี่ยนรูปแบบการสอนจากแบบเดิมที่เริ่มจากครูในห้องเรียนนักเรียนกลับไปทำการบ้าน มาเปลี่ยนเป็นนักเรียนเป็นผู้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูจัดเตรียมมาให้ ไม่ว่าจะเป็นใบงาน ใบความรู้ ฯลฯ หรืออาจศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน เช่น ปรากฏ์ท้องถิ่น ห้องสมุดชุมชน อินเทอร์เน็ตประจำตำบล หรือ

อาจจะไปสืบค้นอินเทอร์เน็ตจากที่บ้านหรือร้านบริการอินเทอร์เน็ตทั่วไปโดยไปศึกษาล่วงหน้า ก่อนเข้าชั้นเรียน แล้วมาทำกิจกรรม โดยที่ครูเป็นผู้แนะนำและเพิ่มเติมในสิ่งที่ขาดหายไปเท่านั้น

สิ่งที่เป็นหัวใจสำคัญของการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านก็คือ เน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน ภายในกลุ่ม การออกแบบการเรียนการสอนที่ทันสมัย และการให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ผ่าน กิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูออกแบบมา ซึ่งสอดคล้องกับ Dixon (2010: 1-13) ที่กล่าวว่า การสอนโดยใช้ ห้องเรียนกลับด้าน จะทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ขั้นสูง อันจะนำไปสู่การเรียนรู้แบบ Active Learning ในขั้นแรกผู้เรียนจะให้ความร่วมมือในกิจกรรมการเรียนการสอนไม่มากเท่าที่ควร เนื่องจากผู้เรียนยังไม่เข้าใจถึงหลักการเรียนแบบห้องเรียนกลับด้าน แต่หลังจากที่ผู้เรียนได้เข้าใจถึง บทบาทของตัวเองและได้รับการแนะนำจากครู ผู้เรียนเริ่มเกิดการปรับตัวและการเพียรพยายามทำ ในสิ่งต่าง ๆ ที่ตนสนใจทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถปรับพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ ของ ตัวเองได้ดีขึ้น การสอนแบบห้องเรียนกลับด้านจะกระตุ้นให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ อย่างเต็มที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jamaludin and Osman (2014: 124-131) ระบุว่า สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านนี้ จะช่วยให้ผู้สอนได้บรรลุผลสำเร็จในการ จัดการเรียนการสอน ทำให้การจัดการเรียนรู้นั้นมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เกิดการ เรียนรู้แบบ Active Learning

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลของการสอน แบบบูรณาการด้วยการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน สื่อประสม และนวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้าน ทักษะทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระการเรียนรู้ศาสนาประวัติของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้ได้ข้อสนเทศอันจะเป็นประโยชน์สำหรับบุคลากรทาง การศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและออกแบบ ระบบการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะศึกษาที่พึงประสงค์ยิ่งขึ้น ต่อไป อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นคนดี มีความรู้คู่คุณธรรม และสามารถ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระการเรียนรู้ศาสนาประวัติของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการเรียนแบบปกติ กับ หลังการเรียนโดยใช้การสอนแบบบูรณาการด้วยการ สอนแบบห้องเรียนกลับด้าน สื่อประสม และนวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้านทักษะทางสังคม
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับคุณลักษณะด้านทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อน-หลัง การสอนแบบบูรณาการด้วยการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน สื่อประสม และนวัตกรรม

คุณลักษณะศึกษาด้านทักษะทางสังคมในด้านความเสียสละ ความเมตตา กรุณา และความมีมนุษยสัมพันธ์

3. เพื่อศึกษาความคงทนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระการเรียนรู้ศาสนาประวัติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระการเรียนรู้ศาสนาประวัติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการเรียน โดยใช้การสอนแบบบูรณาการด้วยการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน สื่อประสม และนวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้านทักษะทางสังคมสูงกว่าหลังการเรียนด้วยการสอนแบบปกติ

2. ระดับคุณลักษณะด้านทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการสอนแบบบูรณาการด้วยการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน สื่อประสม และนวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้านทักษะทางสังคมในด้านความเสียสละ ความเมตตา กรุณา และความมีมนุษยสัมพันธ์สูงกว่าก่อนการสอน

3. ความคงทนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระการเรียนรู้ศาสนาประวัติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการเรียน โดยใช้การสอนแบบบูรณาการด้วยการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน สื่อประสม และนวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้านทักษะทางสังคม คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนทดสอบครั้งที่ 1 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนทดสอบครั้งที่ 2 ห่างกัน 6 สัปดาห์ ไม่แตกต่างกัน

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

1. ด้านความรู้

1.1 ได้นวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้านทักษะทางสังคมในด้านความเสียสละ ความเมตตา กรุณาและความมีมนุษยสัมพันธ์

1.2 ทราบถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระการเรียนรู้ศาสนาประวัติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการด้วยการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน สื่อประสม และนวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้านทักษะทางสังคมกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

1.3 ได้นวัตกรรมแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการด้วยการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน สื่อประสม และนวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้านทักษะทางสังคม

1.4 ทราบระดับคุณลักษณะ ด้านทักษะทางสังคมในด้านความเสียสละ ความเมตตากรุณา และความมีมนุษยสัมพันธ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการด้วยการสอนแบบห้องเรียนเรียนกลับด้าน สื่อประสม และนวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้านทักษะทางสังคมก่อนและหลังได้รับการสอน

2. ด้านการนำไปใช้

2.1 ทราบถึงแนวทางในการพัฒนานวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้านทักษะทางสังคม

2.2 ได้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการด้วยการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน สื่อประสม และนวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้านทักษะทางสังคม

2.3 สามารถเป็นประโยชน์ต่อผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำมาพัฒนาคุณลักษณะศึกษาด้านทักษะทางสังคมในสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

2.4 สามารถทราบถึงแนวทางในการสอน และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนานวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้านทักษะทางสังคมในด้านอื่น ๆ ต่อไปในอนาคต

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรเป้าหมายของการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เรียนวิชาศาสนา ประวัติ ภาควิชาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2557 ของ โรงเรียนเอกชนสามัญควบคู่ศาสนา ในสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนอำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี จำนวน 578 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่กำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 ของ โรงเรียนอัล-กุรอานและภาษากาลามุลลอฮฺ ตำบลยามู อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี สังกัด สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี จำนวน 60 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีเลือกการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เลือกเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม จำนวน 2 ห้อง โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียนจำนวน 30 คน

3. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเป็นชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะศึกษาด้านทักษะทางสังคมในด้านความเสียสละ ความเมตตากรุณา และความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยสอดแทรกไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ศาสนาประวัติชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 จำนวน 9 แผน โดยใช้เวลาในการสอน 2 ชั่วโมง / สัปดาห์ รวมทั้งหมด 9 ชั่วโมง และใช้ระยะเวลาในการสอนทั้งสิ้น 4 สัปดาห์ครึ่ง หรือประมาณ 1 เดือน

สำหรับขอบเขตของเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเนื้อหาจากสาระการเรียนรู้ศาสนาประวัติชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 ของภาคเรียนที่ 1 ใช้ประกอบการทดลองทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยมีเนื้อหา ดังนี้

1. แหล่งที่มาของชีวประวัติท่านศาสดามุฮัมมัด
2. หลักฐานที่อ้างอิงถึงแหล่งที่มาของชีวประวัติท่านศาสดามุฮัมมัด
3. สายตระกูลของท่านศาสดามุฮัมมัด
4. ชีวิตในวัยเด็ก
5. ชีวิตในวัยหนุ่ม
6. การแต่งงานกับท่านหญิงคอดีญะฮ์
7. การประทานวะหฺยู (อัล-กุรอาน) ครั้งแรกแก่ท่านศาสดามุฮัมมัด
8. การเริ่มต้นเผยแผ่ศาสนาอิสลามของท่านศาสดามุฮัมมัด
9. การอพยพสู่นครมาดีนะฮ์

4. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ การสอนซึ่งมีอยู่ 2 วิธี ได้แก่ (1) การสอนแบบบูรณาการ โดยใช้การสอนแบบห้องเรียนเรียนกลับด้าน สื่อประสม และนวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้านทักษะทางสังคม และ (2) การสอนแบบปกติ

ตัวแปรตาม มีอยู่ 3 ตัวแปร ได้แก่

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระการเรียนรู้ศาสนาประวัติชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. ระดับคุณลักษณะศึกษาด้านทักษะทางสังคมในด้านความเสียสละ ความเมตตา กรุณา และความมีมนุษยสัมพันธ์
3. ความคงทนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระการเรียนรู้ศาสนาประวัติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

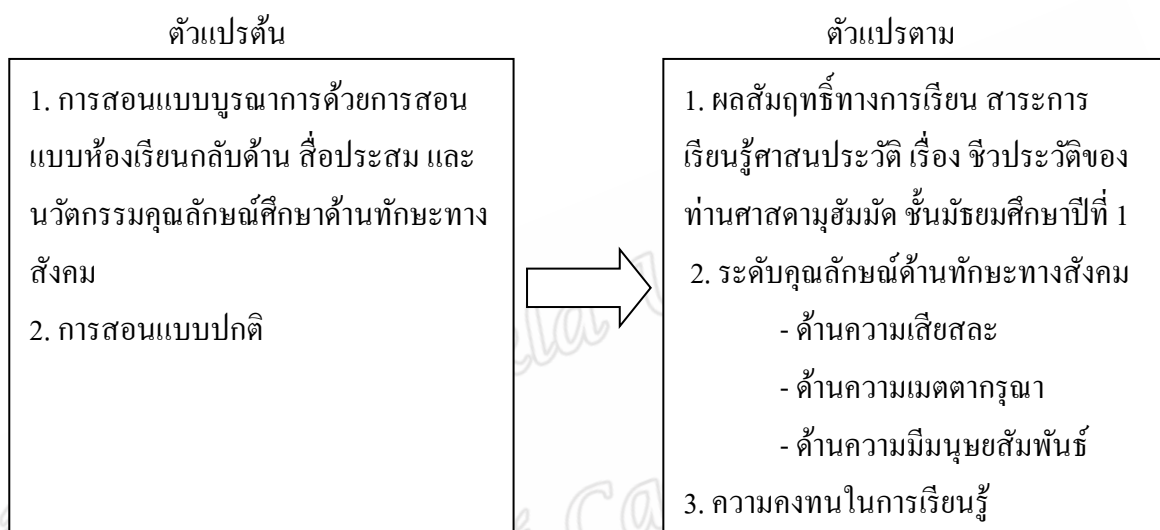
กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง ผลของการสอนแบบบูรณาการด้วยการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน สื่อประสม และนวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้านทักษะทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระการเรียนรู้ศาสนาประวัติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มุ่งที่จะศึกษาผลของการสอนแบบบูรณาการด้วยการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน สื่อประสม และนวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาก่อนการใช้การสอนแบบบูรณาการด้วยการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน สื่อประสม และนวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้านทักษะทางสังคมและหลังการใช้การสอนแบบบูรณาการด้วยการ

สอนแบบห้องเรียนกลับด้าน สื่อประสม และนวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้านทักษะทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระการเรียนรู้ศาสนาประวัติของนักเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัยแสดงได้ดังตาราง 1 ต่อไปนี้

ตาราง 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

คุณลักษณะศึกษา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการที่มุ่งพัฒนาความคิด ความเชื่อ ค่านิยม และพฤติกรรมที่ดีในปัจจุบันบุคคลโดยเน้นในด้านความเสียสละ ความมีเมตตา กรุณา และความมีมนุษยสัมพันธ์เพื่อสร้างสรรค์สังคมที่ดีต่อไป

นวัตกรรมคุณลักษณะศึกษา หมายถึง กิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาเพื่อใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนด้านทักษะทางสังคมในด้านความเสียสละ ความเมตตา กรุณา และความมีมนุษยสัมพันธ์ที่สอดแทรกไว้ในสาระการเรียนรู้ศาสนาประวัติชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

สื่อประสม หมายถึง สื่อที่ใช้ในการทดลองการวิจัยซึ่งมีอยู่ 2 ประเภท คือ ประเภทสื่อกราฟิก เช่น บัตรคำ แถบประโยค แผนภาพ รูปภาพ ใบงาน ใบความรู้ หนังสือประวัติศาสตร์ หนังสือแบบเรียน แหล่งเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เป็นต้น และประเภทสื่อวีดิทัศน์ เช่น

คลิปภาพยนตร์ โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น

ทักษะทางสังคม หมายถึง ทักษะในการดำเนินชีวิตในสังคม (Social Living Skills) ในด้านความเสียสละ ความเมตตา กรุณา และความมีมนุษยสัมพันธ์

นวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้านทักษะทางสังคม หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการด้วยการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน สื่อประสม และนวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้านทักษะทางสังคมในด้านความเสียสละ ความเมตตา กรุณา และความมีมนุษยสัมพันธ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

การบูรณาการ หมายถึง การบูรณาการการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน สื่อประสมและนวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้านทักษะทางสังคมในด้านความเสียสละ ความเมตตา กรุณา และความมีมนุษยสัมพันธ์ เข้ากับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ศาสนาประวัติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

สาระการเรียนรู้ศาสนาประวัติ หมายถึง สาระการเรียนรู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของศาสนาอิสลามที่มีอยู่ในหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในเรื่องชีวประวัติของท่านศาสดามูฮัมมัด

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระการเรียนรู้ศาสนาประวัติ หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียน ซึ่งเป็นคะแนนความถูกต้องที่ได้จากการทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระการเรียนรู้ศาสนาประวัติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยเน้นการวัดในด้านความรู้ ความจำ ความเข้าใจ และการนำไปใช้

การสอนแบบปกติ หมายถึง การสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ศาสนาประวัติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยยึดตัวชี้วัดตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 กำหนด ใช้กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

แผนการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ศาสนาประวัติ แบบบูรณาการด้วยการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน สื่อประสม และนวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้านทักษะทางสังคม หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 โดยจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการด้วยการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน สื่อประสม และนวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้านทักษะทางสังคมในด้านความเสียสละ ด้านความเมตตา กรุณาและด้านความมีมนุษยสัมพันธ์ในสาระการเรียนรู้ศาสนาประวัติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ทักษะทางสังคมทั้ง 3 ด้าน หมายถึง คุณลักษณะศึกษาด้านทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ใน 3 ด้าน คือ ด้านความเสียสละ ด้านความเมตตากรุณาและด้านความมีมนุษยสัมพันธ์

ความคงทน หมายถึง ความคงทนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระการเรียนรู้ศาสนาประวัติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการสอนแบบบูรณาการด้วยการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน สื่อประสม และนวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้านทักษะทางสังคมเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนทดสอบครั้งที่ 1 กับคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนทดสอบครั้งที่ 2 โดยห่างกันประมาณ 6 สัปดาห์

การสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนไปศึกษาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ปรากฏ์ชุมชน อินเทอร์เน็ตชุมชน ห้องสมุดสาธารณะ ใบทความรู้ที่ครูแจกและแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน โดยผู้เรียนไปศึกษาไว้ล่วงหน้าที่บ้าน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มานำเสนอ อภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชั้นเรียน

Prince of Songkla University
Pattani Campus